

SUOMUSSALMI

Największe zwycięstwo Finów w wojnie zimowej ze Związkiem Sowieckim

7 grudnia 1939 r. – 8 stycznia 1940 r.

Zanim doszło do wojny

Klęska Polski w wojnie z III Rzeszą i Związkiem Sowieckim oraz jej rozbiór przez agresorów (układ z 28 września 1939 r.) zmieniły zupełnie sytuację w tej części Europy.

Istniejące nad Bałtykiem państwa: Litwa, Łotwa i Estonia, zgodnie z porozumieniem między Józefem Stalinem i Adolfem Hitlerem, znalazły się w sowieckiej strefie wpływów i szybko zostały politycznie oraz militarnie poddane kontroli Moskwy. Zgodnie z tym porozumieniem w strefie sowieckiej znalazła się także Finlandia, przeciwko której Stalin planował wojnę.

W październiku i listopadzie 1939 r. Moskwa doprowadziła do zaostrożenia stosunków z Finlandią, oskarżając ją o zbrojne prowokacje i plany agresji przeciwko Związkowi Sowieckiemu.

30 listopada wojska sowieckie przekroczyły granicę Finlandii.

W latach 1918–1945 symbolem fińskiego lotnictwa wojskowego była hakaristi – błękitna swastyka na białym tle. Nie miało to nic wspólnego ze znakiem stosowanym przez narodowych socjalistów w Niemczech. W mitologii fińskiej swastyka była symbolem szczęścia, a amulety z tym motywem miały chronić przed złem. W 2017 r. dowództwo fińskich sił powietrznych ostatecznie usunęło hakaristi z innych symboli lotnictwa (godła, odznaczenia).

Podział Europy zgodnie z paktem Ribbentrop-Mołotow

Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich
Sowiecka strefa wpływów
Niemcy
Niemiecka strefa wpływów
Inne państwa i terytoria

Agresja Armii Czerwonej na Finlandię

Przed bitwą – układ sił, dowódcy oraz uzbrojenie

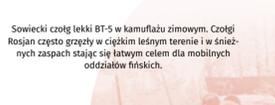
Wybuch wojny jednym z teatrów wojny stał się obszar na północ od jeziora Ładoga.

Związek Sowiecki

Sowiecka 9. Armia (dowódca – Wasilij Czujkow) miała pokonać Finów w środkowej części kraju i dojść do Oulu nad Zatoką Botnicką

Finlandia

Marszałek Carl Gustaf Mannerheim głównodowodzący armii fińskiej (1867–1951), były oficer rosyjskiej armii carskiej, który służył wojskowią pełnił m.in. w Królestwie Polskim.

Sowiecki czołg lekki BT-5 w kamuflażu zimowym. Czołgi Rosjan często grały w ciężkim lesnym terenie i w silnych zaspach stając się łatwym celem dla mobilnych oddziałów fińskich.

Finiński karabin Suomi M-31

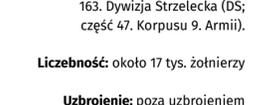
Finiński konno-kozłowy oddział

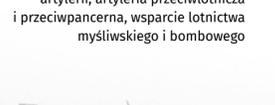
Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

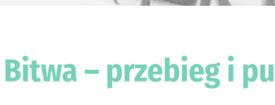
Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

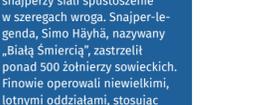
Finiński konno-kozłowy oddział

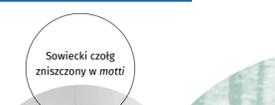
Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

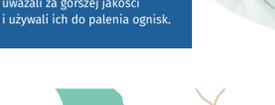
Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

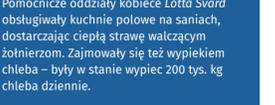
Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

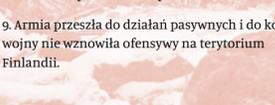
Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

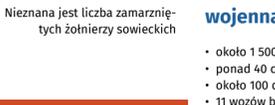
Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

Cel taktyczny: przecięcie Finlandii na dwie części i przerwanie jej komunikacji ze Szwecją.

W końcu grudnia 1939 r. liczebność oddziałów sowieckich biorących udział w walkach i po dołączeniu do bitwy 44. DS wynosiła około 40–45 tys. żołnierzy.

W momencie wybuchu wojny w rejonie Suomussalmi stacjonowały niewielkie oddziały ostonowe 15. Samodzielnego Batalionu Piechoty (będącego w składzie Grupy Północnej Finlandii).

Liczebność: około 1,6 tys. żołnierzy

Uzbrojenie: broń lekka

7 grudnia 1939 r. oddziały fińskie wzmocniono 27. pułkiem piechoty (z 9. Dywizji Piechoty). Dowództwo na odcinku Suomussalmi przejął płk. Hjalmar Siilasvuo.

W końcu grudnia 1939 r. siły fińskie wzrosły na tym odcinku frontu do ok. 11 tys. żołnierzy.

W momencie wybuchu wojny na kierunku Suomussalmi działała 163. Dywizja Strzelecka (DS; część 47. Korpusu 9. Armii).

Liczebność: około 17 tys. żołnierzy

Uzbrojenie: poza uzbrojeniem lekkim, batalion czołgów, dwa pułki artylerii, artyleria przeciwlotnicza i przeciwpancerna, wsparcie lotnictwa myśliwskiego i bombowego

Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

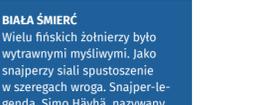
Finiński konno-kozłowy oddział

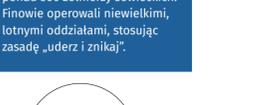
Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

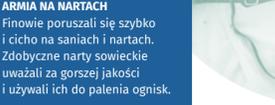
Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

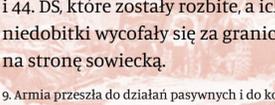
Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

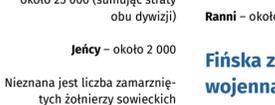
Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

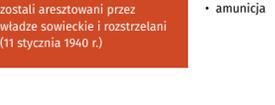
Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

Finiński konno-kozłowy oddział

Bitwa – przebieg i punkty zwrotne

7 grudnia 1939 r. Początek sowieckiej ofensywy

Sowiecka 163. DS uderzyła w fińskie oddziały z dwóch stron. Bardziej na północ, w okolicach miejscowości Juntusranta, atakowały dwa pułki. Na południu, wzdłuż linii kolejowej Raate-Suomussalmi, atakował jeden pułk. Siły te 7 grudnia 1939 r. połączyły się w Suomussalmi, zajmując miejscowość.

WOJNA PSYCHOLOGICZNA

Fińscy żołnierze niszczyli sowieckie kuchnie polowe. Prowadziło to do szybkiego spadku morale wśród walczących w zimowych warunkach Sowietów.

KOKTAIL MOŁOTOWA

Butelki z płynem zapalającym używane do niszczenia czołgów Finowie nazwali koktajlem Mołotowa. Nazwa była humorystyczną reakcją na zapewnienia Władysława Mołotowa, że wypije on koktajl w zdobytych przez Armię Czerwoną Helsinkach.

1–15 grudnia 1939 r. Fińska kontruderzenie

Po zajęciu Suomussalmi 163. DS przerwała ofensywę. Jej ponowne podjęcie 9 grudnia zostało odrzucone przez wzmocnione już oddziały fińskie. 11 grudnia siły fińskie rozpoczęły kontratak, prowadząc działania na flankach jednostek sowieckich. W jego wyniku, po pięciu dniach zaciętych walk, Finowie odzyskali większą część Suomussalmi oraz okrażyły oddziały 163. DS znajdujące się w miejscowości i jej okolicach (cyplet Hulkonniemi). Sowieci zostali pokonani pomimo ich absolutnej przewagi w czołgach, artylerii oraz wsparciu z powietrza.

15–24 grudnia 1939 r. Fińska ofensywa i sowiecka obrona

Po okrażeniu 163. DS oddziały fińskie rozpoczęły akcje mające na celu przerwanie linii zaopatrzeniowych sowieckich oddziałów (droga do Juntusranta). W połowie grudnia dowództwo ZSRR zdecydowało wycofać 44. DS. Jej oddziały posuwały się wzdłuż linii Raate-Suomussalmi.

24–30 grudnia 1939 r. Zagłada sowieckiej 163. DS

Podczas gdy 44. DS, posuwając się na przód, 24 grudnia oddziały 163. DS przeszły do ataku. Po trzech dniach dywizja zaczęła przegrzywać. Wzmocnione oddziały fińskie przeszły do kontrataku i po jednym dniu zaciętych walk przełamały sowiecką obronę. Sowieci rozpoczęli odwrot przez zamrażnięte jezioro Kiantajärvi, w kierunku miejscowości Juntusranta (na północny-wschód). Część oddziałów 163. DS bronionych się na cyplu Hulkonniemi (na zachód od Suomussalmi) została pokonana. Sowiecka dywizja poniosła zupełną klęskę.

Do 8 stycznia 1940 r. Zagłada 44. DS – bitwa na drodze do Raate

Idąc drogą z Raate na Suomussalmi 44. DS, której celem było odblokowanie okrażeń 163. DS, nie zdołała połączyć się z okrażonymi (choć obie dywizje dzieliło tylko 5 km). Po pokonaniu 163. DS oddziały fińskie skierowały się przeciwko 44. DS, odcinając jej drogę odwrotu na wschód. Dywizja sowiecka została okrążona wzdłuż odcinka drogi liczącego 8 km, rozczłonkowana na kilka części, które systematycznie były niszczone przez lotne oddziały fińskie (tatyka motti). Jedynie niewielka część sowieckich oddziałów zdołała wywnąć się z okrażeń i przejść granicę. Finowie ostatecznie zwyciężyli.

BIAŁA ŚMIERĆ

Wielu fińskich żołnierzy było wytrawnymi myśliwymi. Jako snajperzy siali spustoszenie w szeregi wroga. Snajper-legenda, Simo Häyhä, nazywany „Białą Śmiercią”, zastrzelił ponad 500 żołnierzy sowieckich. Finowie operowali niewielkimi, lotnymi oddziałami, stosując zasadę „uderz i znikaj”.

ARMIA NA NARTACH

Finowie poruszali się szybko i cicho na saniach i nartach. Zdobyte narty sowieckie uważali za gorszej jakości i używali ich do palenia ognisk.

MOTTI

MOTTI – nazwa fińskiej taktyki motti pochodzi od słowa oznaczającego stertę drewna składaną w czasie wyrębu lasu przez fińskich drwali. Ich liczba była podstawą do naliczania należności. W języku polskim taktykę motti można porównać do określenia „kocioł”.

KOBIETY NA WOJNIE

Pomocnicze oddziały kobiety Lotta Svärd obsługiwały kuchnie polowe na saniach, dostarczając ciepłą strawę walczącym żołnierzom. Zajmowały się też wypiekaniem chleba – były w stanie wypiec 200 tys. kg chleba dziennie.

KARA ZA PORAZKĘ

Dowódca 44. DS Winogradow, szef sztabu O.I. Wołkow oraz szef sztabu politycznego I.T. Pachomienko po klęsce w bitwie przy drodze z Raate zostali aresztowani i rozstrzelani (11 stycznia 1940 r.).

Zniszczony samolot sowiecki

Zniszczony samolot sowiecki

Związek Sowiecki

Film dokumentalny *Linia Mannerheima* (1940 r.) sławiący bohaterstwo żołnierzy sowieckich (w rzeczywistości brutalnych agresorów) i zwycięstwo Związku Sowieckiego w wojnie z tzw. białofinami.

WINTER WAR MONUMENT

w Suomussalmi (pomnik poświęcony ofiarom wojny zimowej na drodze do Raate). Pomnik składa się z tysięcy naturalnych głazów ustawionych na otwartej przestrzeni. Upamiętnia poległych fińskich i radzieckich żołnierzy.

Vaika Ihminen

Kuolee – Nin Muisto Elaa. (Choć ludzie umierają, pamięć pozostaje.)

Finlandia

Muzeum Wojny Zimowej Raateen Portti w Suomussalmi

1939 X 1940 Raateen PORTTI

Zniszczony samolot sowiecki

Zniszczony samolot sowiecki

Zniszczony samolot sowiecki